

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ ๔
The 4th National and International Conference, 2024

เนื่องในวาระครบรอบวันสถาปนา ๔๐ ปี วิทยาเขตเชียงใหม่
On the occasion of 40 Years Anniversary, Chiang Mai Campus

ภูมิพลังสร้างสรรค์ และพุทธนวัตกรรมในสังคมร่วมสมัย

Soft Power and Buddhist Innovations
for Contemporary Society

SBCS

วันที่ ๒๓-๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๗
Date: 23rd – 24th August 2024

ณ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

At Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus

PaMiang Sub-district, Doisaket District, Chiang Mai, Thailand

ประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการ
ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของประชาชนตำบลจำปาหวาย อำเภอ
เมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

Effectiveness of Operations According to the State Welfare Card
Policy in Reducing Social Inequality of the People at Cham Pa Wai
Subdistrict in Mueang Phayao District of Phayao Province

ธนาวุฒิ พุทธธรรม, สหัททยา วิเศษ, สมยศ ปัญญามาก
Thanawut Phutthatham, Sahathaya Wises and Somyot Panyamak
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Phayao Campus
Email: suriywutpt@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม 2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดระบบสวัสดิการของภาครัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในตำบลจำปาหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 382 คน และใช้แบบสัมภาษณ์ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้าน ได้แก่ ด้านรายจ่าย ด้านการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสวัสดิการสังคม ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา และด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อปีที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) หลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อุตถ

จริยา และสมานัตตตา สามารถนำมาเป็นแนวทางการจัดระบบสวัสดิการของภาครัฐเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

คำสำคัญ : ความเหลื่อมล้ำทางสังคม, บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ, ประสิทธิภาพ, สังคหวัตถุ 4

Abstract

This research aims to: 1. Examine the effectiveness of the State Welfare Card policy in reducing social inequality, 2. Compare the effectiveness of the State Welfare Card policy in reducing social inequality according to personal factors, and 3. Propose guidelines for organizing government welfare systems to reduce inequality based on the principle of Social Welfare Objective 4, within the Cham Pa Wai Subdistrict, Mueang District, Phayao Province. The study employs a mixed-methods approach, including both quantitative and qualitative research. A sample size of 382 people was selected. The tools used include questionnaires. For the qualitative research, data were collected through interviews with 9 key informants.

The findings reveal that 1. the overall effectiveness of the State Welfare Card policy in reducing social inequality, across all six dimensions, is at a moderate level. When considering each dimension individually, including expenditure, access to infrastructure, social welfare, public health, education, and access to justice, all dimensions are also rated at a moderate level. 2. The comparison of the effectiveness of the State Welfare Card policy in reducing social inequality according to factors such as gender, age, educational level, occupation, and average annual income shows no significant differences in perceptions of effectiveness among different groups, leading to the rejection of the initial hypothesis. 3. The principle of Sangahavatthu 4, which is based on mutual assistance, includes Dana, Piyawaja, Atthajiriya, and Samanattata. This principle can be effectively utilized as a guideline for organizing government welfare systems to reduce social inequality.

Keywords: Social inequality, State welfare card, Effectiveness, Sanghavatthu 4

บทนำ

ความเหลื่อมล้ำหมายถึง ความแตกต่างหรือความไม่เท่าเทียมกันที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล กลุ่ม หรือประเทศ ซึ่งสามารถวัดได้ในหลายมิติ เช่น เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจมักถูกประเมินผ่านตัวชี้วัดอย่างค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini coefficient) หรือการเปรียบเทียบรายได้และรายจ่าย (ขวัญทิพย์ แววสง่า, 2563) ปัญหาความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาที่ทุกรัฐบาลต่างให้ความสำคัญ เพราะนอกจากจะเป็นปัญหาที่มีผลต่อการบริหารประเทศแล้ว ยังมีผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ปัญหาความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไข เพื่อให้เกิดความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน ซึ่งประเทศไทยเองยังเป็นประเทศที่ประสบกับปัญหาดังกล่าวนี้อยู่ จากรายงานปัญหาความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยที่จัดทำขึ้นโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำระหว่างคนจนกับคนรวยที่ห่างกันถึง 10.3 เท่า และยังคงมีความเหลื่อมล้ำในด้านอื่น ๆ อีกหลายมิติ ซึ่งในด้านภาพความเหลื่อมล้ำของไทยในศตวรรษที่ 21 พบว่า ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ดีขึ้นเล็กน้อยจากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำอยู่ในระดับสูงอยู่ และในส่วนของความเหลื่อมล้ำด้านการสร้างรายได้ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านโอกาสก็ยังคงมีความเหลื่อมล้ำอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ความแตกต่างของรายได้เฉลี่ยระหว่างกลุ่มประชากรท้ายแถวที่มีรายได้ต่ำสุด และประชากรหัวแถว ที่มีรายได้สูงสุดแตกต่างกันถึง 10.3 เท่า ในปี พ.ศ. 2558 ด้านความเหลื่อมล้ำด้านรายได้เชิงพื้นที่ขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สำหรับปี พ.ศ. 2561 พบว่า ในหลายภูมิภาคของประเทศไทย มีรายได้ต่อหัวที่ต่ำกว่าในพื้นที่กรุงเทพมหานครอยู่มาก โดยเฉพาะในภาคอีสาน ที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าถึง 9 เท่า ส่วนความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในมิติอาชีพ ภายใต้แนวคิด หากรัฐบาลมีงบประมาณที่จำกัดแล้วนั้น กลุ่มอาชีพที่ควรได้รับความสนใจเป็นอันดับแรก คือกลุ่มอาชีพเกษตรกร ซึ่งมีรายได้สุทธิเฉลี่ยอยู่ที่ 16,000 บาทต่อเดือน แต่ในความเป็นจริงพบว่าร้อยละ 60 ของกลุ่มเกษตรกรนั้น กลับมีรายได้สุทธิต่อเดือนต่ำกว่ารายได้สุทธิตัวเฉลี่ยของอาชีพ จากปัญหาความเหลื่อมล้ำดังที่กล่าวมานั้น ถือเป็นหนึ่งในความท้าทายต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศที่รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญ และเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าว (ณัฐภัทร์ กิ่งเนตร พรชนก เทพขาม และ ณัฐนรี มณีจักร, 2562)

นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เกิดขึ้นในยุคของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จากการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580) ที่มุ่งหวังให้ประเทศไทยมีความ

มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการพัฒนาประเทศ แผนยุทธศาสตร์ชาติเสนอเป้าหมายเพื่อเพิ่มความมั่นคงในทุกด้านและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน นโยบายนี้เริ่มจากความคิดในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการโอนเงินสวัสดิการ แต่เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องข้อมูล จึงมีการลงทะเบียนเพื่อให้ข้อมูลเป็นปัจจุบันและถูกต้อง พร้อมทั้งตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ได้รับสวัสดิการเพื่อให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ (ไทยคู่ฟ้า, 2561) อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มว่าประมาณ 7-8 แสนคน ที่เคยได้รับการสนับสนุนจากนโยบายบางอย่างอาจสูญเสียสิทธิ์ เนื่องจากไม่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลสวัสดิการแห่งรัฐ ตัวอย่างเช่น มีผู้ที่ได้รับเงินอุดหนุนสำหรับเด็กแรกเกิดจำนวน 1.7 แสนคน แต่ไม่ปรากฏชื่อในฐานข้อมูลสวัสดิการแห่งรัฐ และหลายคนในกลุ่มนี้มีฐานะยากจนจริง ปัญหาหนึ่งของการใช้ฐานข้อมูลนี้คือความแม่นยำยังไม่สูงพอ และคาดว่าจำนวนผู้ยากจนที่ต้องการลงทะเบียนในอนาคตจะเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีข้อกังวลว่าผู้ที่ไม่ได้มีฐานะยากจนจริงอาจได้รับสิทธิ์จากบัตรสวัสดิการและอาจมีการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการเอกชน (สมชัย จิตสุชน, 2560)

จากสถานการณ์ดังกล่าวประกอบกับเศรษฐกิจในปัจจุบันและโรคระบาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้นและด้านรายรับไม่เพียงพอต่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน โดยผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาในตำบลจำปาหวาย โดยมีประชากรทั้งหมด จำนวน 8,429 คน และมีผู้ถือสิทธิบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในตำบลจำนวนทั้งหมด 3,011 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหวาย, 2564) ต่อมาปรากฏว่ามีผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐบางรายที่มีสถานภาพร่ำรวย และไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ได้รับสิทธิของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทั้งที่คนจนบางรายที่อยู่ในเกณฑ์ได้รับสิทธิของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งยังไม่ได้รับสิทธิบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิผลของการดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้มีความเหมาะสม และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาระดับประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดระบบสวัสดิการของภาครัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในตำบลจำปาหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลจำปาหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 13 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 8,429 คน ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 คน โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ส่วนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้เลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 9 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้นำปกครองท้องถิ่น จำนวน 3 คน กลุ่มร้านค้าที่รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 2 ร้าน กลุ่มหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดและนักวิชาการ จำนวน 4 หน่วยงาน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อปี และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านรายจ่าย จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านด้านการศึกษา จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านสาธารณสุข จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านสวัสดิการสังคม จำนวน 5 ข้อ 5) ด้านการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน จำนวน 5 ข้อ และ 6) ด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประเด็นแนวทางการจัดระบบสวัสดิการของภาครัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ลงพื้นที่แจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในพื้นที่ที่ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 ฉบับ หลังจากนั้น นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ

ละ (Percentage) วิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการเปรียบเทียบประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อปี วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) ใช้สถิติ t-test และ F-test ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย ใช้วิธีตีความสร้างข้อสรุปข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ความเหลื่อมล้ำด้านรายจ่าย ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา ความเหลื่อมล้ำด้านสาธารณสุข ความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการสังคม ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน และความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ระดับประสิทธิผลโดยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X})=2.99 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

ด้านที่ 1 ความเหลื่อมล้ำด้านรายจ่าย เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ ได้แก่ ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ทำให้รายได้เพียงพอกับค่าครองชีพ ทำให้การใช้จ่ายซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคมีมากขึ้น วงเงินค่าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคมีความเหมาะสม และทำให้ครอบครัวมีฐานะทางการเงินดีขึ้น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X})=3.35

ด้านที่ 2 ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ ได้แก่ ช่วยลดค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปา ทำให้สามารถเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานได้อย่างเท่าเทียม ส่งเสริมการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ปัจจุบันได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพียงพอ และช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X})=3.00

ด้านที่ 3 ความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการสังคม เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ ได้แก่ สิทธิประโยชน์ที่ได้รับตอบสนองต่อความต้องการ ทำให้ท่านเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ของรัฐได้มากขึ้น ทำให้มีเงินสำหรับการใช้จ่ายด้านสวัสดิการสังคมต่าง ๆ มากขึ้น ให้การช่วยเหลือสร้าง

อาชีพผู้มีรายได้น้อยที่ว่างงานและไม่มีรายได้ และทำให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X})=2.98

ด้านที่ 4 ความเหลื่อมล้ำด้านสาธารณสุข เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ ได้แก่ ช่วยในเรื่องสวัสดิการด้านค่ารักษาพยาบาลและสถานพยาบาล ช่วยในเรื่องเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุและค่าเดินทางไปรับการรักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอื่นเกี่ยวกับสุขภาพ ช่วยในเรื่องค่าเดินทางผ่านระบบขนส่งสาธารณะของในการเดินทางไปยังสถานพยาบาล นำบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสำหรับนำไปซื้อชื้อยาและเวชภัณฑ์ และสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดเตียง ที่ไม่สามารถเดินทางได้ สามารถให้ผู้ดูแลใช้สิทธิแทนได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X})= 2.91

ด้านที่ 5 ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ ได้แก่ ช่วยส่งเสริมด้านการฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา ช่วยในเรื่องค่าธรรมเนียมการศึกษาได้มาก ทำให้ยินดีที่จะพัฒนาอาชีพของตนเอง ช่วยในเรื่องค่าเดินทางผ่านระบบขนส่งสาธารณะ และ/หรือ บุตรหลาน ในการเดินทางไปยังสถานศึกษา และช่วยในเรื่องค่าอาหารกลางวันของท่าน และ/หรือ บุตรหลาน ในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X})=2.86

ด้านที่ 6 ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ ได้แก่ การกำหนดสิทธิของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความเหมาะสม การดำเนินนโยบายมีความโปร่งใสในขั้นตอนการให้บริการ สร้างความเสมอภาคให้กับผู้มีรายได้น้อยทุกอาชีพ ปัญหาความไม่เท่าเทียมในการได้รับสิทธิ การสวมสิทธิลงทะเบียนในชื่อผู้อื่นและได้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาใช้ และปัญหาการร้องเรียนเรื่องผู้ที่จนไม่จริงได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่ผู้ยากจนจริงบางคนกลับไม่ได้รับ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X})=2.83 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบาย
 บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองพะเยา
 จังหวัดพะเยา

ประสิทธิผลของนโยบายบัตร สวัสดิการแห่งรัฐในการลดความ เหลื่อมล้ำทางสังคม	ผลการวิเคราะห์			
	ค่าเฉลี่ย ()	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ	ลำดับ
1. ความเหลื่อมล้ำด้านรายจ่าย	3.35	0.94	ปานกลาง	1
2. ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา	2.86	0.95	ปานกลาง	5
3. ความเหลื่อมล้ำด้านสาธารณสุข	2.91	0.94	ปานกลาง	4
4. ความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการ สังคม	2.98	0.93	ปานกลาง	3
5. ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึง โครงสร้างพื้นฐาน	3.00	0.94	ปานกลาง	2
6. ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึง กระบวนการยุติธรรม	2.83	0.94	ปานกลาง	6
รวม	2.99	0.96	ปานกลาง	

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลด
 ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความ
 เหลื่อมล้ำทางสังคม ของประชาชนตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ในการ
 รับรู้ประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม พบ
 ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อปีแตกต่างกัน
 รับรู้ประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ของ
 ประชาชนตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึง
 ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบประสิทธิผลของ
 นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมตำบลจำปาหวาย อำเภอ
 เมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐาน	ตัวแปร	สมมติฐาน	การทดสอบ		Sig.	ผลการทดสอบ
			ค่า t	ค่า F		
1	เพศ	ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน รับรู้แตกต่างกัน	-0.705	-	0.442	ปฏิเสธสมมติฐาน
2	อายุ	ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน รับรู้แตกต่างกัน	-	0.239	0.742	ปฏิเสธสมมติฐาน
3	ระดับการศึกษา	ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน รับรู้แตกต่างกัน	-	0.531	0.642	ปฏิเสธสมมติฐาน
4	อาชีพ	ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน รับรู้แตกต่างกัน	-	0.522	0.664	ปฏิเสธสมมติฐาน
5	รายได้เฉลี่ยต่อปี	ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีแตกต่างกัน รับรู้แตกต่างกัน	-	0.128	0.413	ปฏิเสธสมมติฐาน

3. แนวทางการจัดระบบสวัสดิการของภาครัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

1) ด้านทาน เป็นการอุทิศตน เวลา ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานและการให้บริการของร้านค้าได้อย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ คอยชี้แจง แนะนำขั้นตอนการให้บริการต่างๆ แก่ประชาชนและผู้ที่มาใช้สิทธิบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งการให้บริการในด้านทานนี้ เป็นการให้บริการที่ต้องเสียสละ และอุทิศตนอย่างแท้จริง ซึ่งเจ้าหน้าที่และร้านค้าผู้ให้บริการจะต้องให้บริการด้วยความสามารถอย่างเต็มที่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการให้ทานอย่างหนึ่งเช่นกัน

2) ด้านปิยวาจา เป็นสิ่งสำคัญที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการให้บริการผู้มาติดต่อราชการและร้านค้าที่รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ต้องปฏิบัติตนให้มีอัธยาศัยไมตรีดี ยิ้มแย้ม วาจาสุภาพ พูดจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ อ่อนหวาน ไพเราะ ไม่พูดเท็จ ไม่ก้าวร้าว ไม่หยาบคาย ซึ่งการพูดที่มีปิยวาจานั้น เป็นการให้เกียรติกับผู้ที่สนทนา ประชาชนผู้มารับบริการทุกคนล้วนมีความคาดหวังในการได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่และร้านค้า

3) ด้านอถจกริยา เป็นการให้บริการอย่างเต็มที่ เต็มใจและเต็มกำลังความสามารถคอยช่วยเหลือประชาชนในการติดต่อประสานงานฝ่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงานหรือการให้บริการ เป็นการทำงานด้วยใจ ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน คอยช่วย

เหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการบำเพ็ญให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้อื่นเป็นการปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน

4) ด้านสมานัตตตา เป็นหลักแห่งความเสมอภาค ด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรม มีความเสมอต้นเสมอปลายในการให้บริการ เป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และร้านค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแก่ประชาชนจึงต้องเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

อภิปรายผล

1. ระดับประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ของประชาชน ตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐทำให้การจับจ่ายซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคของมีมากขึ้น ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ช่วยลดค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปา แสดงให้เห็นว่า สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านรายจ่าย ทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจต่อนโยบายสาธารณะบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และได้รับผลประโยชน์ในเรื่องได้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาใช้เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระค่าครองชีพ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของผู้มีรายได้น้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ ปัญญาองค์ (2561) กล่าวว่า การผลักดันนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของประชาชน เป็นการช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อยที่ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในการดำรงชีพในชีวิตประจำวัน ซึ่งช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ที่มีรายได้น้อยได้เป็นอย่างดีและตรงต่อเป้าหมายที่สามารถใช้เลือกซื้อสินค้า ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ชัยวัฒน์ จูวรรณ (2564) พบว่า โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้นเป็นเครื่องมือที่ภาครัฐใช้แก้ไขปัญหาลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจให้กับประชาชนที่ขาดโอกาสเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ผู้มีรายได้น้อยใน 4 มิติ ได้แก่ การมีงานทำ การฝึกอบรม และการศึกษา การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบและการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐานการให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นการจัดสรรงบประมาณโดยตรงไปสู่กลุ่มเป้าหมาย

2. เปรียบเทียบประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อปี มีการรับรู้ประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจชี้ให้เห็นว่านโยบายสาธารณะบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นนโยบายที่ดีที่สามารถเข้าถึงประชาชนทุกคนได้อย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีความสามารถต่างกันอย่างไร ประชาชนผู้ถือบัตรทุกคนได้เข้าถึงสิทธิอย่างเท่าเทียมกันอย่างด้วยความเสมอภาคทุกคน สอดคล้องกับ สุวรรณณี แยมพราย (2561) พบว่า

เพศที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทุกด้านไม่แตกต่างกัน อายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านผลลัพธ์ไม่แตกต่างกัน รายได้ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านเนื้อหาและด้านกระบวนการไม่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านเนื้อหาและด้านกระบวนการไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับกรณีศึกษา ผงดา (2560) พบว่า เพศ การศึกษา อายุ และรายได้ มีความต้องการในการลงทะเบียนเพื่อรับสวัสดิการแห่งรัฐ 2560 ไม่แตกต่างกัน

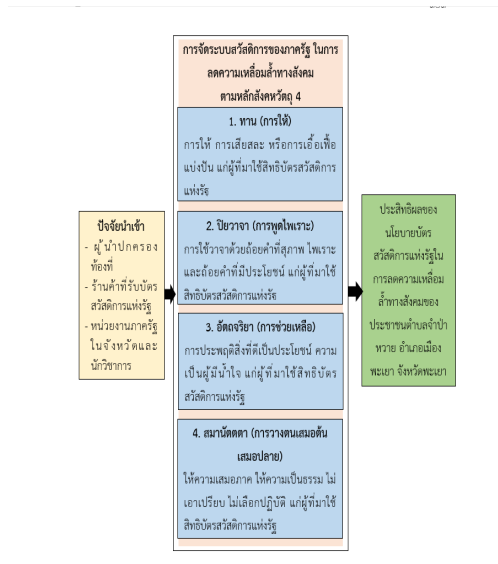
3. แนวทางการจัดระบบสวัสดิการของภาครัฐ ในการลดความเหลื่อมล้ำ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตตา สามารถนำมาเป็นแนวทางการจัดระบบสวัสดิการของภาครัฐเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สอดคล้องกับ ธนวัฒน์ กิดา (2565) พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน เป็นการให้บริการแก่ประชาชนด้วยการทำงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง อุทิศเวลาในการทำงานอย่างเต็มที่ ปิยวาจา คำพูดที่เป็นปิยวาจา นั้นต้องสุภาพ อ่อนหวาน เรียบร้อย ไพเราะ แสดงถึงความให้เกียรติแก่ประชาชนผู้มาใช้บริการ อุตถจริยา เป็นการเอาตัวเข้าไปประสานในการให้บริการ เป็นการอาสา เพื่อเข้าไปเป็นธุระในการดำเนินการต่าง ๆ และ สมานัตตตา เป็นหลักแห่งความเสมอภาคซึ่งการให้บริการจำเป็นอย่างยี่งที่จะต้องมีความเสมอภาคในการให้บริการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับพระสมโชค คุตตรโม (เกื้อกลิ่น) และคณะ (2565) พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการประยุกต์ใช้หลักทาน เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร หลักปิยวาจา เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานด้านการสื่อสารข้อมูล หลักอุตถจริยา เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านจิตอาสา และหลักสมานัตตตา เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการปฏิบัติตน

องค์ความรู้จากงานวิจัย

แนวทางการจัดระบบสวัสดิการของภาครัฐเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ในตำบลจำปาหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้นั้น เป็นการเตรียมความพร้อม เพื่อให้ประชาชนผู้มาใช้สิทธิบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเกิดความเข้าใจในขั้นตอนการใช้บัตรหากเจ้าหน้าที่ และร้านค้าสามารถแนะนำได้ ซึ่งในทางหลักสังคหวัตถุ 4 ถือได้ว่าเป็นการให้ทาน การให้บริการมีการใช้ปิยวาจาเข้ามาเกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่และร้านค้าพูดคุยด้วยความไพเราะอ่อนหวานในการให้บริการ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ดีที่เจ้าหน้าที่และร้านค้าให้บริการ

ด้วยความเป็นมิตรไมตรี เป็นการให้เกียรติแก่ประชาชนผู้มาใช้สิทธิบัตรสวัสดิการแห่งรัฐการ ให้บริการในด้านอัตถจริยา เป็นการให้บริการที่เน้นในเรื่องของจิตอาสา ซึ่งเป็นการให้บริการ ด้วยใจ พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้มาใช้สิทธิบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอยู่เสมอ ส่วนการใช้หลักสมานัตตานั้น ย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจจากประชาชนผู้มาใช้สิทธิบัตร สวัสดิการแห่งรัฐว่าจะไม่ถูกกลั่นแกล้งจากเจ้าหน้าที่และร้านค้าหรือได้รับการบริการที่ไม่มี ประสิทธิภาพ ซึ่งเจ้าหน้าที่และร้านค้าต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม องค์กรความรู้

จากงานวิจัย แสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 องค์กรความรู้จากการวิจัย

สรุป

แนวทางการจัดระบบสวัสดิการของภาครัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ตามหลักพุทธธรรม ในตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เป็นการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมอันได้แก่ สังค วัตถุ 4 หลักธรรมที่ตั้งแห่งการครองคนเป็นหลักธรรมที่มีวิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจ บุคคลอื่นที่ยังไม่มีความรักนับถือกัน ให้เกิดความรัก ความนับถือ และผูกไมตรีซึ่งกันและกัน เกิดความสนิทสนมกัน และมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นเครื่องประสานใจและเหนี่ยว

รังใจคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรขยายขอบเขตการใช้บัตรสวัสดิการเพื่อให้สามารถใช้ในการจ่ายค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือ และค่าอุปกรณ์การเรียน ซึ่งจะช่วยแบ่งเบาภาระทางการเงินของผู้ปกครอง และส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษา

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ผู้ถือบัตรสามารถใช้จ่ายในการอบรมหรือเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถเพิ่มศักยภาพในการทำงานและสร้างรายได้

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาเพิ่มวงเงินสำหรับการรักษาพยาบาล และการบริการสุขภาพให้แก่ผู้ถือบัตร โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย เพื่อให้สามารถเข้าถึงการรักษาที่มีคุณภาพได้ง่ายขึ้น

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนเข้าใจสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากบัตรสวัสดิการ รวมถึงวิธีการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความรู้และให้การประชาสัมพันธ์แก่ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยติดเตียงที่ไม่สามารถเดินทางด้วยตนเอง เพื่อรับบริการได้ ให้คำแนะนำแก่ผู้ดูแลผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ติดเตียงให้สามารถใช้สิทธิได้ตามที่กำหนดไว้ในเงื่อนไข

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เช่น คุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นต้น

2) การศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเป็นประเมินบริบทในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่หลากหลาย

บรรณานุกรม

- กรรณิกา แผงดา. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของผู้มีรายได้น้อยในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ 2560 กรณีศึกษา ผู้ที่มาลงทะเบียนในธนาคารกรุงไทย สาขาคลองสามวา. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ขวัญทิพย์ แวสง่า. (2563). การศึกษาการรับรู้ประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธนวัฒน์ กิตา. (2565). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลเวียงพร้าว
- อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฐภัทร์ กิ่งเนตร, พรชนก เทพขาม, และณัฐนรี มณีจักร. (2562). *ความเหลื่อมล้ำไทย ทำไม่ไม่เท่าเทียม. ธนาการแห่งประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2567, จาก <http://www.thaipublica.org/2020/01/bot-report-inequality03/>
- พระสมโชค คุดตมโม (เกือกกลิ้ง) สิทธิโชค ปาณะศร พระครูโฆสิตวัฒน์นาคกุล และพระมหาธณัญกรณ์ จันทวน
- โณ. (2565). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลเขาตอก อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารมจร อุบลปริทรรศน์ . 7 (2) : 928-935.
- ชัยวัฒน์ จุวรรณ. (2564). การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร.
- วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไทยคู่ฟ้า. (2561). มาตรการสวัสดิการแห่งรัฐนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาความยากจน: ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความยากจนในสังคมไทย. วารสารสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2: 1-4.
- สมชัย จิตสุชน. (2560). โครงการการศึกษาตลาดแรงงานไทยเพื่อยกระดับคุณภาพแรงงานและผลักดันประเทศให้พ้นกับดักรายได้ปานกลาง .รายงานวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

สุวรรณณี แยมพราย. (2561). การประเมินผลนโยบายยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกรณีศึกษาเขต
ลาดกระบัง.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรี
นคริน ทรวโรดม.

วิชณู ปัญญาองค์. (2561). “การศึกษาการรับรู้ประสิทธิผลของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
ของประชาชนในเขตพื้นที่

เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. องค์การบริหารส่วน
ตำบลจำปาหวาย, สภาทัวไป. [ออนไลน์] แหล่งที่มา :

https://www.jampawai.go.th/?page_id=2 [15 ตุลาคม 2565]. Yamane, T. (1973).

Statistics: an introductory analysis. New York: Harper & Row.